

namen van programma's nog geen garantie bieden voor onderlinge gelijkwaardigheid van programma's.

Onderzoeksopzet

In eerste instantie is gekozen voor een inventarisatie van het onderwijsaanbod in de grenslanden (in het studiejaar 1995/96). Aan de hand daarvan worden orchideeën, witte vlekken en duplicaties onderscheiden, waarbij uiteraard stil wordt gestaan bij de problematiek - hierboven reeds aangestipt - ten aanzien van de vergelijkbaarheid van programma's: betekent een identieke naam ook een identiek programma, kunnen programma's met verschillende namen toch in belangrijke mate overeenkomen? In hoeverre speelt de inrichting van het onderwijs een rol in het beoordelen van kwalitatieve verschillen? Tevens worden de kwantitatieve aspecten (nationale in- en uitstroom, grensoverschrijdende in- en uitstroom) in kaart gebracht.

Resultaten

Op het moment van het indienen van het papervoorstel zijn nog geen definitieve resultaten bekend (tussenrapportage CHEPS, 1996), het onderzoek bevindt zich nog in de fase van dataverzameling. De resultaten zullen in mei 1996 echter beschikbaar zijn.

Literatuur

- Center for Higher Education Policy Studies (1995). *The offer of higher education teaching programmes in the border regions: "White spots, duplications and orchids"*. Enschede: CHEPS.
- Center for Higher Education Policy Studies (1996). *White spots, Orchids and Duplications, a comparison of university study programme offerings in Vlaanderen, Nederland, Niedersachsen & Bremen and Nordrhein-Westfalen*. Enschede: CHEPS.
- Huisman, J. (1995). *Differentiation, diversity and dependency in higher education. A theoretical and empirical analysis*. Utrecht: Lemma.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (1995), *Concept Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan 1996*. Zoetermeer: Ministerie van OC&W.

Leerstijl en studieomgeving - een onderzoek naar leerstijlen en leeromgevingspercepties van Nederlandse en Europese uitwisselingsstudenten

R.F.A. Wierstra, J.L. van der Linden & G. Kanselaar, *Universiteit Utrecht*
J.G.L.C. Lodewijks, *Katholieke Universiteit Brabant*
J.D.H.M. Vermunt, *Rijksuniversiteit Leiden*

Probleemstelling

In opdracht van het Nuffic is door de Universiteit Utrecht (Vakgroep Onderwijskunde) en de KUB (Sectie Onderwijs- en Opleidingspsychologie) onderzoek gedaan naar de ervaringen van uitwisselingsstudenten. Het gaat hier om Nederlandse studenten die minstens drie maanden aan een Europese universiteit te gast waren en Europese studenten die in het kader van een uitwisseling in Nederland studeerden. Voor beide groepen geldt dat de

studieomgeving in het gastland in meerdere of mindere mate kan afwijken van wat zij in hun eigen land gewend zijn. We gingen onder andere na hoe de studenten de leeromgeving in eigen land en in het gastland hebben ervaren, in hoeverre zij discrepanties tussen de twee situaties hebben ervaren en in hoeverre dat aanleiding gaf tot problemen en tot een aanpassing van hun manier van studeren.

Opzet

Het onderzoek bestaat uit twee fasen: een voorstudie waarin we 18 buitenlandse studenten en 60 Nederlandse studenten interviewden en een hoofdstudie waarin 616 nederlandse studenten en 256 buitenlandse studenten (uit 20 landen) een vragenlijst invulden. De vragenlijst is geconstrueerd op basis van de resultaten van de voorstudie en besloeg vijf gebieden: 1. achtergrondvariabelen, 2. manier van studeren (op de eigen en de gastuniversiteit), 3. percepties van de leeromgeving (aan de eigen en de gastuniversiteit), 4. voorbereiding en begeleiding, 5. persoonlijke opbrengst van de uitwisseling. Een groot deel van de lijst heeft betrekking op onderdeel 2 (verkorte ILS van Vermunt, 1992) en op onderdeel 3 (de IPSE: Inventory of Perceived Study Environment). De IPSE bevat acht schalen (6-punt Likert items) die betrekking hebben op de ervaren leeromgeving aan de eigen universiteit en aan de gastuniversiteit, alsmede op de leeromgeving zoals de student die wenst (Fraser, 1986; Wierstra et al., 1987). De acht schalen betreffen instructieaspecten die nauw aansluiten bij de door de ILS gemeten leerstijlkenmerken (Wierstra et al., 1995). In de vragenlijst zijn ook enkele open vragen opgenomen.

Analyses en enkele resultaten

Als instrumentele analyses zijn onder meer factoranalyses en betrouwbaarheidsanalyses gedaan op de ILS- en IPSE schalen. In de ILS-analyses werden twee leerstijlfactoren gevonden die grote overeenkomst vertonen met 'oppervlakte'-, resp. 'dieptegericht' leren (o.a. Marton & Saljö 1976a,b; Marton et al. 1984), met dien verstande dat deze aspecten nogal onafhankelijk van elkaar bleken, en niet -wat men vaak denkt- negatief gecorreleerd. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen zijn vijf groepen studenten onderscheiden: een grote groep Nederlandse studenten en vier groepen Europese studenten (groepsvorming op basis van een combinatie van geografische criteria en aan de literatuur ontleende onderwijscultuurcriteria, Hofstede, 1986). De verschillen tussen deze groepen zijn nagegaan via (M)ANOVA en multipale regressie op ILS- en IPSE-schaalscores en analyse van antwoorden op open vragen. De Nederlandse universitaire studieomgeving blijkt grote overeenkomsten te vertonen met die van (andere) Noordepese landen. Zuid-europese studenten ervaren tot hun tevredenheid de studie-omgeving in Nederland als minder reproductiegericht dan in hun eigen land (en gaan in de Nederlandse situatie minder herhalen en memoriseren en meer relateren en structureren). Bovendien ervaren ze in Nederland een kleinere afstand tussen docent en student. Nederlandse studenten komen wat de onderwijsmethode en de manier van studeren betreft tijdens de uitwisseling minder aan hun trekken. Dit betekent overigens niet dat zij de uitwisseling niet waardevol achten. Er bleken grote verschillen te bestaan tussen de diverse groepen in hun perceptie van de universitaire leeromgeving. In dat licht is het opmerkelijk dat de groepen tamelijk gelijkloidend oordelen als het gaat om de ideale leeromgeving. Het blijkt dan dat deze

voor Zuidoepese uitwisselingsstudenten veel meer met de Nederlandse leeromgeving overeenkomt dan met de universitaire leeromgeving in hun eigen land.

Literatuur

- Fraser, B.J. (1986). Two decades of research on perceptions of classroom environment. In B.J. Fraser (Ed.), *The study of learning environments*. Oregon: Assessment Research.
- Hofstede, G. (1986). Cultural differences in teaching and learning. *International Journal of Intercultural Relations*, 10, 301-320.
- Marton, F., Hounsell, D., & Entwistle, N. (Eds). (1984). *The experience of learning*. Edinburgh: Scottish academic Press.
- Marton, F., & Säljö, R. (1976a). On qualitative differences in learning: 1. Outcome and process. *British Journal of Educational Psychology*, 46, 4-11.
- Marton, F., & Säljö, R. (1976b). On qualitative differences in learning: 2. Outcome as a function of the learner's conception of the task. *British Journal of Educational Psychology*, 115-127.
- Vermunt, J.D.H.M. (1992). *Leerstijlen en sturen van leerprocessen in het hoger onderwijs - Naar procesgerichte instructie in zelfstandig denken*. Amsterdam/Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Wierstra, R.F.A., Jörg, A.G.D., & Wubbels, Th. (1987). Contextual and individually perceived learning environment in curriculum evaluation. In B.J. Fraser, *The study of learning environments*, 2. Perth: Curtin University of Technology.
- Wierstra, R.F.A., Vermunt, J.D.H.M., Kanselaar, G., Linden, J.L. van der, & Lodewijks, J.G.L.C. (1995). *Studying abroad in Europe - Cultural embeddedness of learning styles and learning environments*. Paper Earli congress '95, Utrecht, Vakgroep Onderwijskunde.

Erkenning van Nederlandse diploma's in relatie tot de paarse plannen en HOOP

A.M. Scholten, *Nuffic Den Haag*

In het regeerakkoord van 1994 is een aanzet gegeven voor een aanpassing van het Nederlandse HO-stelsel. Deze aanzet werd voorafgegaan door rapporten van de ARD en de RAWB en kreeg verder vorm in het 'circus Nuis' en in het HOOP '95.

In de presentatie zal de discussie over de stelselherziening vanuit een internationale invalshoek worden belicht op basis van de gegevens van een enquête onder buitenlandse erkenningsinstanties. Tevens zal worden geanalyseerd of en hoe de stelseldiscussie tot nu toe is beïnvloed door inschattingen van de effecten op de internationale erkenning van Nederlandse diploma's.

Selectie van buitenlandse studenten

W. Jochems & J. Snippe, *Technische Universiteit Delft*

Inleiding

Eén van de motieven van universiteiten om buitenlandse studenten te werven is van economische aard. De buitenlandse markt lijkt een mogelijkheid te bieden om de afname van het aantal Nederlandse studenten te compenseren. Er zijn groepen buitenlanders voor wie het Nederlandse onderwijs een interessante optie kan zijn (zie Snippe & Jochems, 1995). Veelal is aanvullend voorbereidend onderwijs nodig alvorens een studie kan worden gestart. Buitenlanders zullen immers het Nederlands moeten beheersen. Bovendien